

מז התלמוד

סדר נשים

מסכת כתובות, דף ה'

והיינו דאמר ר' אלעזר: מפני מה אצבעותיו של אדם דומות ליתדות? מאי טעמא?! אימיא משום דמחלקן, כל חדא וחדא למילתיה עבידא, דאמר מר: זו זרת, זו קמיצה, זו אמה, זו אצבע, זה גודל! אלא מה טעם משופות כיתדות? שאם ישמע אדם דבר שאינו הגון, יניח אצבעותיו באוזניו.

תרגום: מאי טעמא - מה הטעם
למילתיה עבידא - עשויה לדבר שלה

6

הסבר: הגמרא מבארת את דברי ר' אלעזר, ששאל מדוע אצבעותיו של אדם דומות ליתדות. היא מסבירה שהשאלה היא לא למה הן מחולקות זו מזו, שהרי לכל אחת יש תפקיד משלה, אלא מדוע הן צרות וארוכות כיתדות? והתשובה היא, כדי שאפשר יהיה לסתום באמצעותן את האוזניים וכך להימנע משמיעת דברים לא טובים.

על המפה

חומות העיר העתיקה בירושלים

ירושלים הייתה מאז הקמתה עיר מוקפת חומות, שנעודו להגן עליה מפני התקפות. לאורך ההיסטוריה חרבו חומות ירושלים ונבנו מחדש פעמים רבות. חומות חדשות נבנו עם התרחבותה של העיר. החומות המקיפות את העיר העתיקה כיום אינן החומות שהובקעו בי"ז בתמוז על ידי הרומאים, אלא נבנו במאה ה-16 על ידי הסולטאן סולימאן המפואר. אורכן הוא כארבעה וחצי קילומטרים, גובהן כעשרה מטרים, והן מקיפות אזור של כקילומטר רבוע. בחומות קבועים שמונה שערים, שאחד מהם סתום (שער הרחמים). חומות אלה משמשות כיום כאתר תיירות וכסמל לירושלים העתיקה.

חומות ירושלים העתיקה כפי שנראות כיום (Wikipedia, איתן פרמן).

"תלמוד ישראלי" הינו פרויקט חינוכי, קהילתי וחברתי ששם לו למטרה להנגיש את התלמוד תוך חיזוק והעצמת הקשר לתרבות ומורשת ישראל. הפרויקט כולל: שבעה כרכים על פי סדר הדף היומי, עלונים שבועיים, עלונים ייחודיים לחגים, דף פייסבוק פעיל, ערוץ youtube פעיל הכולל סרטונים, תוכניות קיץ, ועוד. מוקדי לימוד בקהילות ובתי ספר בכל הארץ ואף בעולם. תלמוד ישראלי - מפגשים דורות, מחברים עולמות.

מעשה בְּחֹר שֶׁהִתְאַרְס וְעָמַד לְהִתְחַת, וּלְפָתַע נְפֹטָר אֶחָד מִקְרוֹבָיו שֶׁהוּא צָרִיךְ לְשִׁבֵּת עֲלֵיהֶם שְׂבָעָה. מֶה עוֹשִׂים? אוֹמֵר לָנוּ הַתְּלִמִּיד שֶׁבִּמְקָרָה כְּזֶה דוֹחִים אֶת הַחֲתוּנָה, כִּי שֶׁהִתְחַת יֵשֵׁב "שְׂבָעָה" וְאַחֵר כִּי יַעֲרֹכוּ אֶת הַחֲתוּנָה. **אָבֵל, אִם הַנְּפֹטָר הוּא אֲבִיו שֶׁל הַחֲתָן, אֵינן לְדוֹחוֹת אֶת הַחֲתוּנָה, אֶלָּא מְכַנְּסִים אֶת הַמֵּת לְחֹדֶר, עוֹרְכִים אֶת הַחֲתוּנָה וְאַחֵר כִּי עוֹרְכִים אֶת הַחֲלִוּיָה.**

מִדַּע? מִפְּנֵי שֶׁבִּתְקוּפַת הַתְּלִמִּיד הִיָּה הַמְּנַהֵג שֶׁאֲבִיו שֶׁל הַחֲתָן מְכִין אֶת הַסְּעוּדָה לְחֲתוּנָה, וְחֻכָּמִים חָשְׁשׁוּ, שְׁאִם יִדְחוּ אֶת הַחֲתוּנָה עַד לְאַחֵר ה"שְׂבָעָה", הָאוֹכֵל שֶׁהֵכִינוּ מִתְחִילָה - יִתְקַלְקַל, וְלֹא יִהְיֶה מִי שְׂיָכִין אוֹכֵל אַחֵר וְשִׁמְחַת הַחֲתָן וְהַכֹּלָה לֹא תִהְיֶה מוֹשְׁלֶמֶת. לָכֵן אָמְרוּ חֻכָּמִים, תְּחִילָה יַעֲרֹכוּ אֶת הַחֲתוּנָה וְאַחֵר כִּי אֶת הַחֲלִוּיָה.

דף ה': האוזן והאצבעות

אֲנִי יוֹדְעִים וּמוֹדְעִים לָכֵךְ שֶׁצָרִיךְ לְהִיזָהָר מִלְשׁוֹמֵעַ דִּיבּוּרִים אֶסּוּרִים. **הַתְּלִמִּיד מְלַמֵּדנוּ בְּדָף זֶה - מִדַּע הַקֶּבֶץ" הַבָּא אֶת הָאֲצָבָעוֹת שֶׁל הַיָּדִים, כְּשֶׁהִקְצָה שֶׁלָּהֶן צָר וּמְחֻדָּד? כְּדִי שֶׁאֲדָם הַשּׁוֹמֵעַ דִּיבּוּרִים אֶסּוּרִים, שֶׁאֶסּוּר לְשׁוֹמֵעַ, יוֹכֵל לְתַחֵב אֶת הָאֲצָבָע לְתוֹךְ הָאוֹז וְלֵאמֹר אוֹתָהּ, כִּי שֶׁלֹּא יִשְׁמַע אֶת הַדִּיבּוּרִים הָאֶסּוּרִים. גַּם בְּאוֹזֵן עֲצָמָה הַקֶּבֶץ" הַבָּא אֶת הַתְּנִיָּה, הַחֶלֶק הָרַךְ בַּקֶּצֶה הָאוֹזֵן, כְּדִי שֶׁגַּם אוֹתוֹ נִתֵּן יָדָהּ לְתַחֵב לְתוֹךְ הָאוֹזֵן וְלִהְיוֹנֵעַ מִשְׁמִיעַת דְּבָרִים אֶסּוּרִים. לָכֵן אֲצָבָע יֵשׁ תְּפִקִּיד מִיּוֹחַד בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ: ב"צֶרֶת" מְדַדוּ אֶת הַחוּשָׁן. אֶת ה"קְמִיצָה" הַכֵּנִס הַכוֹחֵן רִאשׁוֹנָה לְתוֹךְ הַמְּנִיָּה שֶׁהָיָה. ב"אֶמָּה" מְדַדוּ אֶת בִּגְדֵי הַמִּשְׁכָּן וְאֶת כְּלוּי. ב"אֲצָבָע" נִתְּנוּ דָם קוֹרֵב חֲטָאֵת עַל הַמִּזְבֵּחַ. ב"אֲגוּדָל" הִשְׁתַּמְשׁוּ בָּכֶךְ שֶׁנִּתְּנוּ שָׁמֶן יָדָם עַל אֲגוּדָלָיו שֶׁל הַמִּצְבֹּעַ.**

דף ו': "פסיק רישיה"

יִשְׁנו כָּלֵל תְּלִמִּיד חֲשׁוֹב הַנִּקְרָא "פְּסִיק רִישִׁיָּה". מַעֲשֶׂה בְּאֲדָם שֶׁרָצָה לְגָרוֹר סֶפֶסֶל בְּשִׁבְתּוֹ מִבֵּיתוֹ אֶל בֵּית חֲבֵרוֹ (בְּמָקוֹם שֶׁיֵּשׁ עֲרוֹב), וְאֵץ שָׁם לֵב, כִּי עָלָיו לְגָרוֹר אֶת הַסֶּפֶסֶל דֶּרֶךְ שְׂדֵה, וְאִם כִּי, כְּשֶׁהוּא יִגְרוֹר אֶת הַסֶּפֶסֶל הוּא בְּעֵצָה יִחְרוֹשׁ בְּאֲדָמָה. הַמּוֹתֵר לַעֲשׂוֹת כִּי הָרִי בְּשִׁבְתּוֹ אֶסּוּר לְחָרוֹשׁ. בְּשִׁאֲלָהּ זֶה נִחְלָקוּ הַתַּנָּאִים. רַבִּי יְהוּדָה אוֹסֵר, וְרַבִּי שְׁמַעוֹן מְתִיר מִפְּנֵי שֶׁאֲבָשָׁלוֹם אֵינוֹ מִתְכַּוֵּן כָּלֵל לְחָרוֹשׁ, הוּא רַק רוֹצֵה לְהַעֲבִיר אֶת הַסֶּפֶסֶל. בְּדָף זֶה לּוֹמְדִים, שֶׁלֹּא בְּכָל מְקָרָה מְתִיר רַבִּי שְׁמַעוֹן לְהַעֲבִיר אֶת הַסֶּפֶסֶל. רַק אִם לֹא בְּטוֹחַ שֶׁבִּגְרִירָתוֹ עַל פְּנֵי הַקֶּרֶקֶע תִּתְבַּצֵּעַ חֲרִישָׁה - מוֹתֵר, אֶךְ אִם בּוֹדָאִי הַסֶּפֶסֶל יִחְרוֹץ אֶת הַקֶּרֶקֶע - אֶסּוּר.

כָּלֵל זֶה מְכַנֶּה "פְּסִיק רִישִׁיָּה". כְּלוֹמֵר, הָאֵם יִתְכַּן שְׁאֵם נִתְּנוֹךְ אֶת רִאשׁוֹ שֶׁל בַּעַל חַיִּים, הוּא לֹא יְמוֹת? וְדָאִי שֶׁהוּא יְמוֹת. כִּי בְּכָל מְקָרָה שֶׁבּוֹ בּוֹדָאִי יִתְבַּצֵּעַ הָאִיסוּר - אֶסּוּר לַעֲשׂוֹת אוֹתוֹ. לָכֵן, אִם בִּגְרִירַת הַסֶּפֶסֶל וְדָאִי תִּיחַרֵּשׁ הַקֶּרֶקֶע, גַּם רַבִּי שְׁמַעוֹן מוֹדֵה שֶׁאֶסּוּר לְגָרוֹר אוֹתוֹ.

חברותא

מתפללים

לפניכם אירוע שיעור דיון סוער:

בתקופת ימי בין המיצרים, בין י"ז בתמוז לט' באב, יש בפיזטים השונים, בסליחות ובתפילות המיוחדות – אזכורים של ירושלים כשהיא אבלה מבלי יושב, חרבה, שרופה באש, וכן הלאה תיאורים דומים. הדבר הזה עורר ויכוח סוער בבית הכנסת.

מצד שני:

חלק מהמתפללים טענו שזו כפיית טובה לתאר עכשיו את ירושלים בתיאורים של חורבן, שריפה ואבל, בשעה שבחסידי ה' ירושלים היא העיר הגדולה בישראל. חיים בה מאות אלפי יהודים, היא בנויה לתפארת, משגשגת ויש בה מוסדות שלטון ותורה רבים. לכן, לטענתם, יש לעדכן את התפילות והתיאורים בהתאמה למצב הנוכחי של ירושלים ולא למה שהייתה לפני 2,000 שנה.

מצד אחד:

חלק מהמתפללים אמרו שאם אלו התפילות והתיאורים שמופיעים בסידור, אזי יש לשמור על המסורת ולהמשיך לומר אותם כפי שהם ללא שינוי, למרות שב"ה ירושלים ממש לא במצב הזה, והרבה דברים קרו והשתנו בירושלים מאז שנכתבו התיאורים הללו.

...אמה
דעתכם?

אם גם אתם נתקלתם בדילמה והתפללתם עליה אתם מוזמנים לשחק אותנו ואולי היא תתפרסם אצלנו בעלון. ניתן לשלוח למייל talmudisraeli@medison.co.il תחת הנושא "דילמה" עם שם משפחה ועיר מגורים

★ | מן ההסטוריה

המצור על ירושלים במלחמת השחרור

במהלך מלחמת העצמאות עמדה ירושלים במרכזם של קרבות רבים. הערבים השתלטו על הדרכים המרכזיות המובילות לחלקה היהודי של העיר, ומנעו מעבר של שיירות לוחמים, מזון ואספקה. ניסיונות רבים נעשו לפרוץ את המצור באמצעות שיירות משוריינים ולהשתלט על הדרכים, והכוחות היהודיים ספגו אבדות קשות במהלך קרבות אלה. מבצע נחשון ומבצע הראל היו שניים מהמבצעים שבמהלכם הצליחו להעביר שיירות לירושלים. מאוחר יותר נסללה דרך גישה שכונתה "דרך בורמה", שהצליחה לפרוץ את המצור הירדני על ירושלים הערבית, ובמבצע שילוח הותקן צינור מים שהעביר מים לעיר מאזור חולדה. בזכות מאמצים אלה הצליחו תושבי ירושלים להחזיק מעמד במלחמה.

הרס הרובע היהודי של העיר העתיקה, 1948 (Wikipedia, הציוני המרכזי)

הצטרפו למאות אלפי לומדי הדף היומי, פתחו שיעור שבועי אצלכם בקהילה

כל קהילה שתצטרף, תקבל את העלון השבועי עפ"י הכמות הנצרכת בקהילתה בחינם עד פתח הבית! לרישום סרקו את הקוד.

לומדי התלמוד הישראלי- בית ספר 'נתיב זבולון', מודיעין.

חמד של מושג

מינהל החינוך הדתי
הפיקוח על הוראת תלמוד ותושבע"פ

הצומות על חורבן הבית

בלוח השנה ישנם ארבעה ימים בהם צמים זכר לאירועים הקשורים לחורבן המקדש: עשרה בטבת, י"ז בתמוז, תשעה באב וצום גדליה. צומות אלה מוזכרים כבר בדברי הנביאים אחרי חורבן בית שני, ומתוכם תשעה באב הוא החמור ביותר, כי זהו תאריך חורבן המקדש עצמו. לעתיד לבוא, כאשר ייבנה המקדש, יהפכו תאריכים אלה לימי שמחה.

4260	3930	3880	3828	3728	3408		3340	2934		2883		2448	2448		2238	1948	0
																	
495	רבי יהודה	רבי עקיבא	חורבן ביהמ"ק ה-2	הלל הזקן	הקמת בית המקדש ה-2	המלכה	חונת ביהמ"ק ה-1	שלמה המלך	דוד המלך	דבורה הנביאה	מתן תורה	מרת יציאת מצרים	אפרים ומנשה		1521	1812	3760
התלמוד	הנשיא	רבני	ה-2		ה-2		ה-1								בני	אברהם אבינו	ברית העולם
															במציאות	במציאות	במציאות

מיתר (מיתר)

4260

רבי 510
י הביניים
ת הראשונים

510
ימי הביניים
זפת הראשונים

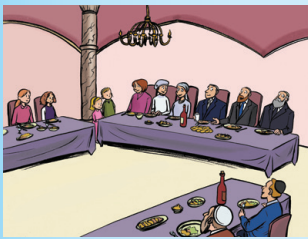
דבר תורה

בנות צלפחד תובעות נחלה בארץ ישראל. תביעה זו היא למעשה בקשה ממונית של נדל"ן בארץ ישראל - ומדוע התורה מייחסת חשיבות כה רבה לסיפור זה ומאריכה לציינו, כשמדובר בבקשה חומרית? **המדרש רואה את תביעתן של בנות צלפחד באור אחר. הוא רואה בבקשתן תיקון לחטאם של בני דור המדבר שמאסו בארץ חמדה בחטא המרגלים.** דבר זה נלמד מסמיכות סיפורן של בנות צלפחד לפסוקים המדברים על כך שכל מתי המדבר פסקו מלמות אחרי העונש של חטא המרגלים. הגעת פרשיית בנות צלפחד - המלמדת על החיבה והציפיה לארץ - מתקנת את חטא המרגלים, ועל כך אומר המדרש: "אותו הדור היו הנשים גודרות מה שאנשים פורצים".

דף ז': עשית מלאכות ביום טוב

באופן עקרוני, כל מלאכה שאסור לעשותה בשבת, אסור לעשותה ביום טוב. אך ביום טוב התורה התיירה לעשות מלאכות מסוימות **"לצורך אוכל נפש"**. כלומר, מלאכות שעושים אותן כדי לאכול. לכן, ביום טוב מותר לשחוט בהמה ולבשל אותה. **בית הלל סוברים**, כי מלאכות שהותר לעשות אותן לצורך אכילה, מותר לעשות אותן גם לצורך דברים אחרים. לכן, מאחר שמוותר לטלטל אוכל מרשות הרבים לרשות היחיד כדי לאכול אותו, מותר גם לטלטל דברים אחרים ביום טוב, אם צריכים אותם ליום טוב.

דף ח': "שהשמחה במעונו" - בסעודה עם חתן וכלה

כששולשה אנשים ויותר סועדים יחד, לקראת ברכת המזון הם ממנים אחד מהם לזמן. הוא מזמין את כולם לברכת המזון ואומר להם: **"רבותי נברך"**. אם עשרה אנשים סועדים יחד, מוסיפים "נברך אלקינו". בדף זה לומדים, שאם בסעודה משתתפים חתן וכלה, אז בשבעת ימי המשתה המזמן מוסיף: **"נברך אלקינו שהשמחה במעונו"**, לכבוד החתן והכלה המשתתפים בסעודה, והמשתתפים עונים: **"ברוך אלקינו שהשמחה במעונו"**.

דף ט': גט על תנאי

לפני שבגינו של ישי היו יוצאים למלחמה, הוא היה מבקש מהם לכתוב גט כריתות לנשותיהם, זאת מפני שלפעמים היוצאים למלחמה אינם חוזרים, אינו יודע מה אירע איתם, והם בחזקת נעדרים. אי אפשר לקבוע שהם מתו, מפני שאיש לא ראה שהם מתו, ולכן לנשים שלהם אסור להתחתן והן **"עגונות"**. ישי אבי דוד הורה לבניו לכתוב גט לנשותיהם והם עשו תנאי עם הנשים שלהם: כעת עדין אין האישה מגורשת, אך אם בסוף המלחמה הבעל לא ישוב לביתו ולא ידעו היכן הוא, אז יחול הגט שניתן עכשיו ויתברר שהיא היתה מגורשת והיא יכולה להתחתן עם אדם אחר ולא תהיה **"עגונה"**. כשדוד בנו התמנה למלך ישראל, הוא הנהיג שכל החילים שיצאו למלחמה כתבו כזה גט לנשים שלהם.

דף י': מעלותיו של המזבח

כשביית המקדש היה קיים, היו מביאים קורבנות ומקריבים אותם על המזבח. חלק מהקורבנות היו **"קורבנות ציבור"**, שאותם הקריבו עבור כל עם ישראל. למשל, **קורבן התמיד** שהקריבו בכל בוקר ובכל ערב, היה קורבן ציבור. קורבנות אחרים היו **"קורבנות יחיד"**, אותם הביאו יהודים לעצמם, למשל, העובר עברה והתחייב להקריב קורבן חטאת, או המתנדב להביא קורבן עולה או קורבן שלמים, כדי להתקרב לפני ה'. **בתלמוד מוזכר שהמזבח גרם ארבע טובות לעם ישראל.**
א. מנע שגזרות רעות לא תבואנה על עם ישראל.
ב. הוא כיפר על העוונות של עם ישראל.
ג. בזכותו היה שפע של פרנסה בעולם.
ד. הוא גרם לחבב את עם ישראל על אביהם שבשמים.

למדנו על חמש האצבעות. זהו אותן לפי הרמזים הבאים:

1. בשינוי סופה, תהפוך לאשתו של רשע -

2. היא לא אוהבת להוציא כסף -

3. כינויה הפוך לגודלה -

4. נקראת באותו שם כמו חלק מהזרוע -

5. אין לה שם מיוחד -

החידה: 1. אצבע 2. אצבע 3. אצבע 4. אצבע 5. אצבע

שאלות חשובות??

- למה שימש האגודל בבית המקדש?
- האם מותר לעשות בשבת מלאכה שבועית?
- מה מברכים בסעודות בהן משתתפים חתן וכלה?

בין הפותרים נכונה תיערך הגרלה שבועית* והזוכה בה יזכה בפרס איכותי. את התשובות יש לשלוח עד יום רביעי שלאחר השבת של אותו עולן עד השעה 14:00, למייל talmudhagrala@medison.co.il בפיקוח רואה חשבון יש לציין את מס' העולן עליו אתם עונים.

